

יונת הזהב במדבר

רבה בר בר חנה וברכת המזון

תעודת זהות: רבה בר בר חנה

- דור/תקופה: דור שלישי של האמוראים (תקופת התלמוד, בארץ ישראל ובבבל).

- שנים בערך: לפני כ-1,700 שנה.

- מי היו רבותיו? רבי יוחנן (גדול אמוראי ארץ ישראל).

- ארוע היסטורי: מסעות השירות המסגנות במדבר השמום שבין בבל לארץ ישראל.

משפט חיבור מיוחד: כאשר אנו משתדלים מאד לדות לה' מכל הלב, הקדוש ברוך הוא שומר עלינו בדרך ושולח לנו שכר מפתיע!

השירה בחול

- רבה בר בר חנה הצדיק נוסע במדומדבר הגדול והמפחיד.
- הוא מצטרף אל שיירה של סוחרים ערביים וגמלים טעונים סחורה.
- השמש קופחת, החם כבד, והם צועדים יחד בין החולות הלוהטים כדי לשרד.

הארוחה במדבר

- השירה עוצרת לסעודה קצרה ולמנוחה.

- רבה בר בר חנה מתפלל בכוונה, נוטל את ידיו במים יקרים מן המימיה, ואוכל לחם לשבע.

- לבו מלא בהודיה עמוקה על חסד ה' שנותן לו כח אפלו בלב השממה.

הַחִפְזוֹן וְהַשְׂכָּחָה

- פְּתֹאֹם נִשְׁמַע קוֹל צְעָקָה שֶׁל מִנְהִיג הַשִּׁירָה:
"מֵהֵר! הַשָּׁמַשׁ שׁוֹקַעַת, מְסוּכָן כָּאן!
יוֹצְאִים מִיָּד לַדֶּרֶךְ!"
- בַּחֲפִזוֹן הַגָּדוֹל, כָּלֵם קוֹפְצִים וְעוֹלִים
עַל הַגְּמֵלִים.
- מִרֹּב הַמְּהוּמָה, רַבָּה הַצְדִּיק שׁוֹכַח
אֶת הַדָּבָר הַחָשׁוּב מְכֹל – הוּא שׁוֹכַח
לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמְּזוֹן!

הדילמה הגדולה

- השירה כבר התרחקה מאד ממקום האכילה.
פתאום נזכר רבה: "אוי לי, לא ברכתי!"

- מה ההלכה אומרת?
לפי בית הלל: מותר לו לברך על הגמל,
במקום שבו הוא נזכר.

- לפי בית שמאי: הלכה מחמירה – חייב
אדם לחזור למקום המדיק שבו אכל
ולברך שם!

הַכָּרְעָה לְהִידּוּר מִצְוָה

- רַבֵּה בַּר בַּר חֲנָה אוֹהֵב אֶת ה' כָּל כָּךְ, וְהוּא מַחְלִיט לְנַהֵג כְּדַעַת בֵּית שְׁמַאי הַמַּחְמִירָה!
- הוּא חָיֵב לַחְזוֹר אַחֲרֶיהָ כִּדִּי לְהִדּוֹר אֶת הַבְּרָכָה וּלְהוֹדוֹת לַה' מִתּוֹךְ מְסִירוֹת שְׁלָמָה.
- אֵךְ מִתְעוֹרָרֶת בְּעֵינָה קִשָּׁה: הֲאִם הַסּוֹחָרִים הַזֵּרִים, שְׁמִמְהָרִים וּפּוֹחָדִים מִשּׁוֹדָדִים, יִסְכִּימוּ לַעְצֹר אֶת כָּל הַשִּׁירָה רַק בְּשִׁבִּיל "תְּפִלָּה"?

הַתַּחְבּוּלָה הַחֲכָמָה

- רַבָּה מִבֵּין שְׁהֵם לֹא יָבִינוּ אֶת חֲשִׁיבוֹת הַבְּרָכָה, וְלָכֵן הוּא מַשְׁתַּמֵּשׁ בַּתַּחְבּוּלָה חֲכָמָה.
- הוּא פּוֹנֶה אֶל מִנְהִיג הַשִּׁירָה בְּדֹאגָה וְאוֹמֵר:
"עֲצֹר! שְׂכַחְתִּי בְּמָקוֹם הָאֲכִילָה יוֹנֵת זֶהָב יִקְרָה מְאֹד!"
- הַסּוֹחֵר, שְׂאוֹהֵב כֶּסֶף וְזֶהָב, מִסְכִּים מִיָּד לַעֲצֹר וְנוֹתֵן לְרַבָּה רְשׁוֹת לְרוֹץ חֲזָרָה לְהָבִיא אֶת "הָאוֹצָר".

הַמַּסַּע הַמִּפְחִיד בַּמִּדְבָּר

- רַבָּה עֲזֹזָב אֶת הַבִּיטָחוֹן שֶׁל הַשִּׁירָה וְרִץ לְבַדּוֹ בַּחֶם הַכָּבֵד וּבַחֲלוּת אֶל מְקוֹם הַסְּעוּדָה.

- סָבִיבוּ יֵשׁ רַק רוּחַ שׁוֹרָקֶת, עֲקֹרְבִים, וְסַכָּנָה שֶׁל חַיּוֹת רָעוֹת.

- הוּא יָכוֹל לְאַבֵּד אֶת חַיּוֹ!
- הוּא יָכוֹל לְאַבֵּד אֶת חַיּוֹ! אֲךָ לְבוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק מָלֵא בְּאַמוּנָה חֲזָקָה וּבִנְפִלָה נֶשֶׁה' יִשְׁמַר עָלָיו, כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְקִיּוּם מִצְוָה.

הַבְּרָכָה בְּכוֹנָה שְׁלֵמָה

- הוא מגיע מתנשף אל סלעי הסעודה השוממים.

- הוא לא ממהר יותר. הוא מתישב על החול, עוצם את עיניו ברטט של יראת שמים, ומתחיל לברך.

- מפיו בוקעת ברכת המזון מתוך שומחה עצומה וצאהבת ה' יוקדת. דמעות של התרגשות יורדות על לחייו.

הַנֶּס הַמִּפְתִּיעַ

- כַּאֲשֶׁר רָבָה מְסִיִּים אֶת הַבְּרָכָה הַקְדוּשָׁה וּפִוּקָה אֶת עֵינָיו, נִגְלָה לְפָנָיו מַחֲזָה מִדֵּהִים!
- אֹר שְׁמַיִמִי מִבְּהִיק מִתּוֹךְ הַחֹל הַפְּשׁוּט. מִמֶּשׁ לְרַגְלָיו מוֹנַחַת יוֹנָה מוֹפְלָאָה עֲשׂוּיָה מִזֶּהָב טָהוֹר!
- הַקְדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה לוֹ נֶס וְשָׁלַח לוֹ מִתְּנָה מִשְׁמַיִם עַל מְסִירוֹת נַפְשׁוֹ לַמִּצְוָה!

הַשִּׁיבָה וְהַשְׁגָּחָה

• רָבָה מֵרִים אֶת יוֹנָת הַזָּהָב הַכְּבֹדָה, נוֹשֵׂא עֵינָיו אֶל הַשָּׁמַיִם בְּהוֹדִיָּה עֲמוּקָה, וְחוֹזֵר בְּשָׁלוֹם אֶל הַשִּׁירָה.

• כְּאִשֶּׁר הַסּוֹחָרִים הַגּוֹיִים רוֹאִים אֶת הַזָּהָב הַבּוֹרֵק וְהָאֲמִתִּי, הֵם מִשְׁתָּאִים מִפְּלִיאָה.

• הֵם מְבִינִים אֶת כּוֹחַהּ שֶׁל הַהֲשָׁגָחָה הַפֶּרֶטִית שֶׁל אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁשׁוֹמֵר עַל אוֹהֲבָיו.

סוד כנפי היונה

למה דוקא יונה?

חכמינו זכרונם לברכה מסבירים כי עם ישראל נמשל ליונה.
שאר הצפורים נלחמות בעזרת המקור והציפורניים, אך
היונה שנמלטת – כנפיה הן כל הגנתה.

כך אנו, עם ישראל! התפלות, המצוות והברכות שלנו
הן "הכנפים" הקדושות ששומרות עלינו ומזכות
ומזכות אותנו בשמירה ובשכר נצחי.

מגבורי העבר אלינו היום

רבה בר בר חנה היה ענק בתורה.
הוא לא ותר על הזכות להודות לה' במקום שבו אכל,
גם כאשר זה היה קשה מאוד ואפלו מפחיד.
הוא למד אותנו שמלה של "תודה" לבורא היא
האוצר הכי יקר שיש לאדם בעולם.

ומה קורה לנו היום?
לפעמים, גם אנחנו דומים קצת לשירה שממהרת...
אנחנו מסיימים לאכול כריך בהפסקה או ארוחת צהרים,
ממהרים לרוץ לשחק כדורגל או להפגש עם חברים,
ושוכחים לעצור ולהגיד "תודה" לה' הטוב שנתן
שנתן לנו את השבע ואת החיים.

יוֹנָתַן הַזֵּהָב הַפְּרָטִית שְׁלָדָה! (אַתָּה)

מִחֵר בְּבִקָּר, כֹּאֲשֶׁר תְּסִיִּים לֶאֱכֹל
אֶת הָאֲרוּחָה, אֶל תְּרוֹץ מִיָּד!

עֲצֹר לְדָקָה אַחַת, פְּתַח סְדוּר כְּמוֹ
גִּבּוֹר, וּבִרְךְ בְּרֶכֶת הַמְּזוֹן בְּשִׂמְחָה,
בְּשִׂמְחָה, בְּכֹנֶה וּבִקּוֹל רֶם!

זְכֹרוּ: כָּל בְּרָכָה כְּזוֹ שְׁלָכֶם מֵתוֹךְ
הַלֵּב, זוֹהִי יוֹנָתַן הַזֵּהָב הַפְּרָטִית
שְׁלָכֶם, הַמְעִירָה אֶת הַשָּׁמַיִם
וּמְבִיאָה שְׁפַע בְּרָכוֹת לְעוֹלָם!

